

איך לנקהם בגולדה

שולמית אלוני אמרה בפירוש שאין היא משרתת ממשלה העבודה. לאמירה זו יש משמעות רבה.

היא תהיה מוכנה — אם תיבחר — להצטרף לסייעתה המערך בכנסת, כאשר גולדה מאיר תתפטר מתפקידה. אם תיבחר יהיה מעמדה בכנסת הבאה כמו זה של מאיר אביהור בכנסת האחרונה — הוא לא היה שייך רשמית למערך, אך תמך ברוב עמדותיו והתכונן לחזור אליו ב"הזדמנות הראשונה".

על רקע זה גם מובנות כמה מן ה"עמדות של שולמית אלוני בשנה האחרונה. למשל: סירובה המפורש לחתום על ה"עצומה הציבורית הגדולה נגד מוימת בדר"עופר, שעליה חתמו מאות מטובי ה"מדענים, אנשיה"ה ואנשיה"ה ציבור.

פרשת בדר"עופר היתה מיבחה פוליטי ומוסרי לכל איש ציבור. היעדרה של שולמית אלוני ממחנה המוחים והמננים, על אף הפצרות אישיות, אומר דרשני.

גם פרשת בירעם-איכרית היתה מיבחה כזה. לא ראיתי את שולמית אלוני אף באחת ההפגנות למען עשיית צדק לעקר רים. גם זה ניתן להסבר רק על רקע אי-הרצון לשרוף את הגשר עם ממשלת האם.

ה ערכת המעשה של שולמית כסופה. איפוא, לשיקולים הסותרים הבאים:

שולמית וראובן אלוני: למי זה יעזור? במי זה מחבל?

● עמדותיה בשטחים מסוימים הן חיוביות ומתקדמות. ● בהופעה ברשימה עצמאית אין היא משרתת עמדות אלה, אלא מיוקח להן. אין היא מוסיפה למחנה התומך בהן, אלא פוגעת בו. בעוד שאין לה סיכוי ממש להעביר את אחוזה החסימה, היא מסכנת סיעות שיש להן סיכוי סביר.

● אילו נבחרה לכנסת, היתה הופכת לכוכבילכת קטן ליד המערך, ולא היתה יכולה לנחל מאבק של אופוזיציה עקבית ולוחמת.

● אין לה אף דרישה פוליטית אחת שאינה מיוצגת באותה מידה על-ידי סיעה אחרת. ● אם מקווים את כל השיקולים האלה, המאזן המעשי הוא שלילי. עם כל האהדה האישית אליה, אני חושש שהגשת רשימתה היתה מישגה ממדרגה ראשונה.

אילו היה עוד טעם בכך, הייתי קורא לה כמו לגיבורת שיריהשי רים: "שובי, שובי החיוביות, שובי, שובי..."

בין ארבע סיעות: המערך, הלי כוד הימני, המפד"ל ואגודת-ישי ראל. מה שיקרה אז בשטח הכפייה הדתית וזכויות האזרח — רק ה"דמיון הקורר ביותר יכול לתארנו.

מ מילא נשאלת השאלה: מדוע לא הצטרפה שולמית אלוני לרשימה אחרת, כאשר החליטה להתייצב מחוץ ל"מערך? מדוע לא הצטרפה למשל, למרי? בנושאים המעניינים את שולמית לא היה — כאמור — שום הבדל מעשי בינה ובינינו. במאבק נגד הכפייה הדתית ולמען זכויות האזרח לא יכלה שולמית אלוני למצוא אף רבב קטן שבקטנים בפעולתנו. ערב הגשת רשימת העולם הזה — כוח חדש לכנסת השישית, לפני שמונה שנים, הצעתי לשולמית אלוני להצטרף אליה.

כאשר גולדה מאיר שונאת, היא שונאת את שולמית אלוני היא שונאה מן הרגע הראשון. היא שונאה אותה כאשר, כחברת-המיסלגה וכחברת-כנסת, היא הגדירה אותה כרודפת-פירסומת, וכגייס חמישי במיפלגה. (בשיא פרשת נתיבי נפט אמרה גולדה מאיר בישיבת סיעת המערך: "הרי זאת אמרתי בראש המוסר אצלנו עומדים אורי אבנרי, דן בודאמוץ, הארץ ושולמית אלוני." זהו סולם מעניין של שינאות.) המהלומה של גולדה היתה ערמומית ומוחצת. בדיקות האחרונות לפני הגשת רשימת המערך לכנסת השביעית, היא הקפיצה את שולמית ממקום ריאלי אל החתית הרשימה.

עכשיו הכינה שולמית אלוני נקמה על פי אותה השיטה בדיוק. היא אספה בשקט את 750 החתומות ה"דרושות. ביום האחרון הדילפה ידיעה על כך — כדי לתת למערך הזדמנות אחרונה להכניס אותה למקום ריאלי. היא המתינה עד להגשת רשימת המערך לוועדת הבחירות, כדי לוודא שהמערך לא עשה זאת, ואז, בשנייה האחרונה ממש, הגישה את רשימתה.

צרה היא בגולדה לא תתפוצץ. הדברים הנ"ל של אברהם עופר (אם נאמרו כך ואם לא) משקפים את המצב, רשימתה של שולמית אלוני שהוגשה כמעשה-הנקמה אישי אחר, רי שלא הוצבה במקום ריאלי, עדי לה להשיג תוצאה שונה מאוד מזה שהתכוונה לה.

כי בחיים הפוליטיים, התוצאה שונה ל"עיתים קרובות מן הכוונה. יותר מזה: מעשים בלתי-מחושבים פוגעים לעיתים קרובות מאוד דווקא במטרה שלמענה נועדו.

חוששני שזחו בדיוק מה שקורה לשולמית אלוני.

בבחירות אלה, מופיע מחנה הימין ה"סיפוחי" כגוש מלוכד. זהו גם מחנה הקיטוב החברתי וצימצום זכויות האזרח (בדר"עופר וכפייה דתית). לעומת זאת, המחנה הנגדי — מחנה השלום, הדמוקרטיה וזכויות האזרח — מופיע במערך.

בני-עדות המיזרח פרשו מן המחנה, והתפצלו גם בינם לבין עצמם לחצי תריסר רשימות עדתיות. בהעמידן את צבעי-העור וארץ-המוצא מעל לתוכנית סוציאליסטית מרכזית, הם מגדילים את הקיטוב ומח"מירים את הגבעיה. טכטיטי מק", ונוסטלגיה שומר-צעירית לגן-עדן מ"מי אבוד, עם חיתוך-דיבור מלבב, גרמו להופעה בולגנית של מה שנקרא "מוקד".

תנועת העולם הזה, יחד עם שורת איי שים שהעדיפו את מטרת-המאבק על פני ה"חילוקי-העדות היסטוריים, מופיעה לבדה במיסגרת מרי, אחרי שנכשלו מאמציה ה"רבים, במשך שלוש שנים, לליכוד מחנה רחב יותר.

הונה באה השולמית, כמו שייה תמימה בהנחת-הרשימה, ושורבת קצת פה וקצת שם, מרסקת עוד יותר, ופוגעת בסיכויים של כל מחנה הקדימה לחזור לכנסת ה"שמית. בנתונים הקשים הקיימים, כגולדה עוזד להיווצר מצב ש"כנסת הבאה יהיו כל הוויכוחים

מ ספרים לי שכאשר שמעו במטה ה"הבחירות של המערך ששולמית אלוני אוספת חתימות להגשת רשימה עצמאית משלה, נערכה התייעצות דחופה של ה"בוטים.

כמה חברים סברו שצריכים לתקן את העוול שנעשה לשולמית ולהחזיר אותה לרשימת המערך, כדי למנוע את הגשת הרשימה האישית.

ואז — לפי סיפור זה — פרץ אברהם עופר, המאקיאולית התו"רני של מפא"י, בצחוק. "החיסך", אמר, "שתרוץ לחוד! זה טוב!" לעמיתיו המופתעים הסביר: "היא לא תיקח קולות מן המערך. היא גם לא תעבור את אחוזה-החסימה, אבל היא תיקח כמה אלפי קולות מהעולם הזה וממק". בגללה גם הם לא יעברו את אחוזה-החסימה.

הוא הסביר שבעזרת חוק כדרי עופר, יגיעו כל המנדטים האלה למערך. במקום להוריד לנו מני דמים, היא תוסיף לנו, אמר החצי השני של בדר"עופר.

איני בטוח אם הסיפור הזה מדויק, אבל הגיון יש בו.

משך ארבע שנים שירתתי עם שולמית אלוני בכנסת השישית. אני יכול להעיד שלעיתים קרובות נקטה עמ"ד דות טובות. לא פעם מצאנו את עצמנו בחזית אחת.

היא סעלה באופן עיקבי נגד חכפייה הדתית. על נושא זה אמרנו, פחות או יותר, את אותם הדברים. היה רק הבדל אחד: בעוד שאני הטפתי להפדרת חדה מן המדינה, התנגדה שולמית לעיקרון זה. כמו ה"ל"ע, היא טענה שב-מדינה ציונית אי-אפשר להפריד בין המדינה והדת. (לכאורה זהו יוכוח מופשט. אך אני משוכנע שכלי כסוף עקרוני זה, שהוא יסוד מוסד בחוקה האמ"י ריקנית, נדון כל המאבק נגד ה"כפייה הדתית לכישרון, והוא יורד לדרגת תימרוני-סרק בנוסח חוקי האזנר.)

שולמית אלוני הרימה את קולה פעמים רבות נגד שרירות ביורוקראטית, למען ה"הגנה על זכויות-האזרח.

לעומת זאת לא היה לה קו ברור בענייני שלום וסיומה. לא נחרת בויתרוני אף נאום אחד שלה על נושא זה. (אולי היא מושי"פעת כאן מבעלה, ראובן, שהיה מגדולי מפקי-ההקרקעות של ערביי ישראל, ותי-מנהל עכשיו את ההתנחלות בשארם-אל-שייך.)

גם לא שמעתי את קולה בוויכוחים ה"כלכליים-סוציאליים הגדולים עם פינחס ספיר.

לגבי ההצבעות היה מצבה בעייתי. רק לעיתים רחוקות מאוד העזה להצביע נגד קו המיפלגה. לעיתים קרובות יותר נמנעה — בידיה או ברגליה. ברוב המקרים הצביעה לפי המישמעת הסיעתית, נגד דעתה.

בסך-הכל חילקה על החב"ה הרק בין המישמעת המיפלגתית ובין הטצמאות. היא השתדדה שלא ליפול ממנו.

שדוש השנים הראשונות של הכנסת השישית היא הצליחה בכך. בראש המיפלגה עמד לוי אשכול, שהיה איש סובלני מאוד, מלא חוכמת-חיים. לא מזיק לנו שהיה לנו בסיעה איזה אורי אבנרי משלנו, אמר פעם, בנוכחותי, בי מינון הכנסת.

האסון קרה כאשר מת אשכול. בשביל שולמית אלוני (וזא רק בשביליה) היה זה אסון כפול: איש כול מת, וגולדה מאיר הגיעה ל"שיקטון".